

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ

*Завізіон Віктор Федорович, Бондаренко Ігор Миколайович, Дмитренко Катерина
Олександрівна, Машталер Віталій Євгенович, Канюка Галина Степанівна,
Старушкевич Галина Федорівна, Ходжуж Мохаммад*

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», 49044, вул..
Дзержинського, 9, м.Дніпропетровськ, Україна, kafedraradonco@gmail.com

За допомогою методики діагностики навчальної мотивації А.О. Реана та В.О. Якуніна в модифікації Н.Ц. Бадмаєвої вивчено навчальну мотивацію студентів медичної академії.

Мотивація студентів – один з найефективніших способів покращання результатів навчання, а мотиви є рушійною силою навчального процесу та якісного засвоєння студентами навчального матеріалу. Формування навчальної мотивації студентів (НМС)

сьогодні є ключовою задачею сучасної освіти. НМС залежить від індивідуальних особливостей студентів, характеру найближчої референтної групи, рівня розвитку студентського колективу тощо.

Мета дослідження: 1) визначення рівня НМС ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»; 2) виявлення домінуючих мотивів НМС вищого медичного навчального закладу (ВМНЗ); 3) оцінка моральної готовності студентів до помилок у майбутній роботі; 4) вивчення динаміки мотиваційної сфери майбутніх лікарів у період їх навчання у ВМНЗ; 5) рекомендації для викладачів щодо підвищення НМС ВМНЗ.

Матеріали і методи: шляхом анонімного тестування 537 студентів першого (225), п'ятого (221) та шостого (91) курсів вивчено особливості НМС. В опитуванні брали участь студенти як бюджетної форми навчання (спеціальності «Лікувальна справа» (БЛС), «Педіатрія та медико-профілактична справа» (БПМПС), так і контрактної («Лікувальна справа» (КЛС) «Стоматологія» (КС)).

Для вивчення НМС застосовано методику А.О. Реана та В.О. Якуніна в модифікації Н.Ц. Бадмаєвої [1]. Методика складається з семи шкал, які виявляють такі мотиви навчальної діяльності: комунікативні, уникнення невдачі, професійні, творчої самореалізації, навчально-пізнавальні, соціальні, престижу.

Результати дослідження: Професійні мотиви є найбільш вираженими як на першому, так і на старших курсах. Це свідчить про осмислення вибору медичної сфери майбутніми лікарями. На першому курсі середній показник (СП) професійних мотивів становив 4,4, на п'ятому – 4,26, на шостому – 4,22. Цікаво, що показники професійних мотивів серед контрактних студентів на першому курсі вищі, ніж серед бюджетних. Так, студенти спеціальностей КЛС та С демонструють СП 4,47 та 4,52 відповідно. При цьому студенти БЛС та БПМПС показали 4,37 та 4,25 відповідно. На п'ятому курсі студенти БЛС демонструють деяке зниження професійних мотивів (4,18 бала), студенти БПМПС – підвищення професійних мотивів до 4,38. Ситуація залишається стабільною на шостому курсі – 4,3 (БЛС) та 4,14 (БПМПС). Кількість протестованих студентів шостого курсу КЛС не дозволила отримати достовірних даних, тому в статистику вони не включені. Серед студентів-контрактників на п'ятому курсі важливість професійних мотивів знижується: на КЛС – до 4,02 та залишається практично незмінною у майбутніх стоматологів – 4,46.

У першокурсників другим за значенням виявився навчально-пізнавальний мотив (4,0). Його можна трактувати як доповнення до домінуючого професійного мотиву. СП цього мотиву однакові як серед бюджетних (БЛС – 4,1, БПМПС – 3,87), так і серед контрактних (КЛС – 4,0, КС – 4,02) факультетів.

Цей же мотив посідає друге місце й у студентів шостого курсу (3,52) разом з комунікативними мотивами (3,52), які набувають особливого значення та актуальності в майбутній професійній діяльності лікарів. Так, серед студентів БЛС навчально-пізнавальні мотиви становили 3,54, комунікативні – 3,34, БПМПС – 3,5 та 3,7 відповідно.

Студенти п'ятого курсу друге місце серед навчальних мотивів віддали також комунікативним мотивам (3,76), проте в поєднанні з мотивами творчої самореалізації (також 3,76), тоді як навчально-пізнавальні мотиви в них посіли третє місце (3,66). Комунікативні мотиви у п'ятикурсників БЛС склали 3,55, мотиви творчої самореалізації – 4,24. У студентів БПМПС ці показники становили 3,96 та 3,8 відповідно. Дещо нижчі показники у студентів КЛС: комунікативні мотиви – 3,44, творчої самореалізації – 3,29. Студенти КС на п'ятому курсі віддають перевагу комунікативним мотивам – 4,07, при цьому показники творчої самореалізації такі ж, як у БЛС – 3,72.

Слід звернути увагу на показники соціальних мотивів та мотивів престижу лікарської професії.

Якщо середня оцінка соціальних мотивів (потреба якісно виконувати свій професійний обов'язок, приносити користь суспільству тощо) практично не змінюється

протягом навчання у ВНЗ, то СП мотиву престижу майбутньої професії значно зменшуються до закінчення навчання.

Так, СП соціальних мотивів на першому курсі становили 3,9, тоді як на п'ятому й шостому – 3,6 бала. Показники ж мотивів престижу на першому курсі становили 3,49, на п'ятому – 2,79, на шостому – 2,5. Досить низькими виявилися мотиви уникнення невдачі, при цьому відзначається тенденція до зниження показників з продовженням навчання: так, серед студентів першого курсу СП уникнення невдачі становив 2,73, на п'ятому курсі він знизився до 2,43, а на шостому – до 2,23. Дещо виділяються студенти першого курсу кС (мотиви уникнення – 3,16), проте на п'ятому курсі цей показник знижується до 2,82, хоча й не досягає рівня СП мотивів уникнення невдачі студентів лікувальних факультетів (максимум 2,59 у студентів БПМПС). Це свідчить про психологічну готовність майбутніх лікарів до подолання труднощів, до ризику з орієнтацією на успіх. Дуже важливо виховувати у студентів обережне ставлення до ризику, щоб ризик не набув надмірного характеру.

Цікаво відзначити, що з семи навчальних мотивів, що вивчалися в цьому дослідженні, жоден не став більш вираженим до закінчення навчання у вищому навчальному закладі. Усі мотиви знижувалися за середнім показником від першого до випускного курсів.

Висновки:

1. НМС ДЗ «ДМА МОЗ України» в цілому є досить високою.
2. Найбільш вираженими мотивами навчальної діяльності є професійні та навчально-пізнавальні. Дещо нижчими є показники комунікативних мотивів та мотивів творчої самореалізації, ще меншими – соціальних мотивів та мотивів престижу.
3. Показники уникнення невдачі є досить низькими, що свідчить про моральну налаштованість студентів до неминучих помилок у майбутній роботі.
4. В цілому відзначається тенденція до зниження НМС під час здобуття професії.
5. Викладачам необхідно пам'ятати, що НМС – це один з найефективніших способів покращання результатів навчання, а мотиви є рушійною силою навчального процесу та якісного засвоєння навчального матеріалу.

Література

1. Методика для диагностики учебной мотивации студентов (А.А.Реан и В.А.Якунин, модификация Н.Ц.Бадмаевой)/ Бадмаева Н.Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: Монография. – Улан-Удэ, 2004. С.151-154.